

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jomā

APSTIPRINĀTS

.....
.....

/...../
20____.gada _____

**Darba aizsardzības instrukcija Nr. ____
strādājot ar rokas pārnēsājamajiem elektriskajiem
instrumentiem, pneimatiskajiem instrumentiem**

20____. gads

SATURS

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS	3
1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS	4
Nosacījumi darbinieku norīkošanai pastāvīgā darbā.....	4
Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides faktori.....	5
Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi.....	5
Uguns un sprādziendrošības prasības	5
Elektrodrošības prasības	5
Darba higiēnas prasības	5
2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU.....	6
Rokas pārnēsājami elektriskie instrumenti	6
Pneimatiskie instrumenti	6
3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU	7
Rokas pārnēsājami elektriskie instrumenti	7
Pneimatiskie instrumenti	8
4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU.....	9
5. DARBA APSTĀKĻU (TELPU) KATEGORIJAS PĒC ELEKTRODROŠĪBAS KATEGORIJĀM.....	10
6. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS	10
7. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU	11

LIETOTO TERMINU UN APZĪMĒJUMU SKAIDROJUMS

Bīstams faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība zināmos apstākļos uz darbinieku izraisa traumu vai citu pēkšņu strauju veselības pasliktināšanos.

Darba aizsardzība – darba apstākļu stāvoklis (ražošanas vide, process, iekārta, kā arī prasības darbiniekam), kuros izslēgta bīstamo un kaitīgo ražošanas faktoru iedarbība uz cilvēku.

Darba aizsardzības instrukcija – darba paņēmieni un aizsardzības līdzekļu klāsts, kuru pielietošana un izmantošana nodrošina konkrētu darbu izpildes drošību.

Darba kategorijas – darba sadalījums pēc to smaguma atkarībā no enerģijas patēriņa (kkal/stundā).

Darba vieta – vieta, kurā darbiniekam ir nepieciešams atrasties vai kurp viņam jādodas sakarā ar darba pienākumu pildīšanu un kura tieši vai netieši atrodas darba devēja kontrolē.

Darba virsmas augstums – attālums pa vertikāli no grīdas līdz horizontālai plaknei, kurā tiek veiktas pamatdarba kustības.

Elektrotrauma – trauma, kuru izraisa elektriskās strāvas vai elektriskā loka iedarbība.

Kaitīgs faktors – ražošanas vai darba faktors, kura iedarbība uz darbinieku izraisa saslimšanu.

Kolektīvie aizsardzības līdzekļi – līdzekļi, kurus izmanto, lai novērstu vai samazinātu bīstamu un kaitīgu faktoru iedarbību uz darbinieku.

Pastāvīga darba vieta – vieta, kurā darbiniekam jāatrodas lielākā daļa no sava darba laika – ilgāk par 50%, vai nepārtraukti ilgāk par 2 stundām.

Pirmā palīdzība – palīdzība cietušajam (saslimušajam) dzīvībai vai veselībai kritiskā stāvoklī, ko savu zināšanu vai iespēju apjomā sniedz persona ar kvalifikāciju medicīnā vai bez tās neatkarīgi no sagatavotības un ekipējuma.

Ražošanas telpu mikroklimats – meteoroloģisko apstākļu kopums ražošanas telpās, kurās uz cilvēka organismu iedarbojas temperatūra, relatīvais mitrums, gaisa kustības ātrums un siltuma starojums.

Ugunsbīstama vide – darba vide ar paaugstinātām ugunsbīstamības vielām.

Ugunsbīstama viela – viela ar paaugstinātu ugunsbīstamību.

Ugunsdzēsības aparāts – ierīce ugunsgrēka dzēšanai, pēc tā iedarbināšanas izplūst ugunsdzēsamā viela, ierīci pārvieto ar rokām.

Viegli uzliesmojošs šķidrums – šķidrums, kas spēj patstāvīgi degt pēc aizdedzināšanas avota attālināšanas un kam uzliesmojuma temperatūra nav augstāka par 66°C.

1. VISPĀRĪGĀS PRASĪBAS

Šī instrukcija nosaka darbinieku pienākumus, tiesības, kā arī darba aizsardzības prasības, kas jāievēro, veicot darbus ar pārnēsājamajiem rokas elektroinstrumentiem un pneimatiskajiem instrumentiem. Atbildīgais par drošām darbībām atbilstoši šīs instrukcijas prasībām ir darbu izpildītājs.

Nosacījumi darbinieku norīkošanai pastāvīgā darbā

vecums	no 18 gadiem
dzimums	nav ierobežojumu
veselības pārbaude	pirms stāšanās darbā un turpmāk – saskaņā ar OVP norādīto
kvalifikācija	profesionālā apmācība
elektrodrošības prasības	apliecība (vismaz B. elektrodrošības grupa)
instruktāžas:	
➤ ievadapmācība	stājoties darbā
➤ instruktāžas darba vietā	stājoties darbā un atkārtoti – ne retāk kā 1 reizi 12 mēnešos

- 1.1. Darbiniekam katru gadu ir jāpiedalās atkārtotā darba aizsardzības noteikumu zināšanu pārbaudē elektrodrošības grupas apstiprināšanai.
- 1.2. Pieņemot darbinieku darbā ievadinstruktāžas laikā viņam ir jāiepazīstas ar vispārējiem darba aizsardzības noteikumiem, ražošanas situāciju un iekšējiem darba kārtības noteikumiem uzņēmumā.
- 1.3. Saņemot darba aizsardzības ievadinstruktāžu, darbiniekam ir jāparakstās ievadinstruktāžas reģistrācijas žurnālā vai personas kartītē.
- 1.4. Neatkarīgi no iepriekšējās darba kvalifikācijas un stāža, pirms darba uzsākšanas ir jāsaņem darba aizsardzības instruktāža tieši darba vietā.
- 1.5. Ne retāk kā vienu reizi sešos mēnešos, darbiniekam ir jāiziet atkārtota instruktāža.
- 1.6. Pēc zināšanu pārbaudes, darbiniekam ir jāstāžējas savā darba vietā ne mazāk kā divas nedēļas pieredzējuša darbinieka vadībā. Pēc stažēšanās darbinieku var noformēt patstāvīgā darbā ar ierakstu instruktāžas reģistrācijas žurnālā vai personas kartītē.
- 1.7. Ārpuskārtas instruktāžas darbiniekiem ir jāiziet, ja:
 - ir izdarītas izmaiņas darba aizsardzības noteikumos un prasībās,
 - ir izmaiņas tehnoloģiskajā procesā,
 - nomainītas vai modernizētas iekārtas,
 - ietaises, instrumentus vai citus faktoros, kuri varētu ietekmēt darba aizsardzību;
 - ir notikuši darba aizsardzības noteikumu pārkāpumi, kuru dēļ var būt vai ir bijuši traumu, avāriju, sprādzienu vai ugunsgrēku gadījumi;
 - ir bijis darba pārtraukums vairāk par 30 kalendārajām dienām.
- 1.8. Reģistrējot neplānoto instruktāžu, tiek norādīts tās iemesls.
- 1.9. Darbiniekam ir jāiziet kārtējā instruktāža izpildot darbus, uz kuriem tiek izdoti rīkojumi - atļaujas vai norīkojumi. Kārtējās instruktāžas tiek reģistrētas žurnālā vai rīkojumā - atļaujā.
- 1.10. Darbinieki, kuri nav apguvuši instruktāžu vai nav izturējuši darba aizsardzības zināšanu pārbaudi, netiek pielaisti pie darba.
- 1.11. Darba laikā darbiniekam ir jāizmanto saņemtais specapgērbs un citi individuālās aizsardzības līdzekļi.
- 1.12. Darbiniekam iereibušā stāvoklī atrasties darba vietā ir **aizliegts**.

Veselībai kaitīgie un bīstamie darba vides faktori

- 1.13. Paaugstināts strāvas sprieguma lielums.
- 1.14. Paaugstināts statiskās elektrības līmenis.
- 1.15. Paaugstināts magnētiskā lauka līmenis.
- 1.16. Dabiskā apgaismojuma trūkums.
- 1.17. Nepietiekams darba vides apgaismojums.
- 1.18. Paaugstināts gaismas plūsmas spožums.
- 1.19. Instrumentu un iekārtu darba daļu atskabargas, asas šķautnes un raupjums.
- 1.20. Saspiests gaiss.
- 1.21. Kustīgas mašīnu daļas.
- 1.22. Krītošie materiāli, detaļas, instrumenti.
- 1.23. Lidojoša metāla, koka, plastmasas daļiņas

Kolektīvie un individuālie darba aizsardzības līdzekļi

- 1.24. Saskaņā ar uzņēmumā apstiprināto sarakstu: aizsargacenes, aizsargapģērbs, cimdi, aizsargapavi, aizsargaustiņas.

Uguns un sprādziendrošības prasības

- 1.25. Nesmēķēt un neliegt atklātu uguni.
- 1.26. Regulāri veikt darba vietas sakopšanu un pastatņu attīrīšanu no būvniecības atkritumiem.
- 1.27. Tara jāattaisa un jātīra ar instrumentu, kas izgatavots no alumīnija vai cita dzirksteles neizraisoša materiāla.

Elektrodrošības prasības

- 1.28. Apgaismojuma spriegums nedrīkst būt lielāks par 36 V.
- 1.29. Eksploatējot elektroinstrumentus ar dubultu izolāciju, jāievēro attiecīgās darba aizsardzības instrukcijas prasības.
- 1.30. **Aizliegts** patstāvīgi remontēt elektroiekārtas un elektroinstrumentus. To drīkst darīt tikai elektromontieris.
- 1.31. Ja nav iespējams iezemēt iekārtas, nažu vai atvienotāju augšējie kontakti jāizolē ar gumijas vākiem vai citām izolācijas blīvēm.
- 1.32. Elektriskie vadi jāaizsargā no mehāniskiem bojājumiem un no saskarsmes ar tērauda tauvām, karstām virsmām, gāzmetināšanas aparātūras šļūtenēm, eļļām un skābēm, kas bojā izolāciju.

Darba higiēnas prasības

- 1.33. Izpildot darbus ar putekļojošiem vai toksiskiem materiāliem, jāuzliek aizsargbrilles, jāuzvelk respirators. Ja materiāli ir toksiski, rokas jāieziež ar aizsargziedi.
- 1.34. **Aizliegts** darba vietā glabāt pārtikas produktus un ēst. Glabāt produktus un ēst atļauts tikai tam speciāli paredzētā telpā.
- 1.35. Par konstatētiem iekārtu, ierīču un elektroinstrumentu bojājumiem ziņot tiešajam darba vadītājam. Darbu uzsākt tikai pēc trūkuma novēršanas.
- 1.36. Darbinieks ir tiesīgs atteikties veikt darbu vai pārtraukt to, ja darba devējs nav nodrošinājis nekaitīgus un drošus darba apstākļus.

2. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, SĀKOT DARBU

Rokas pārnēsājami elektriskie instrumenti

- 2.1. Izpildot darbus ar rokas elektroiekārtām un pārnēsājamiem apgaismes ķermeņiem, pirms darba uzsākšanas ir jāpārbauda:
- instrumentu komplektācija un visu stiprinājumu drošība;
 - vizuālo (apskatot) kabeļu (vadu) darba stāvokli, to aizsargapvalka un kontaktdakšas stāvokli;
 - korpusa izolējošās daļas, rokturu, suku turētāju un aizsargierīču stāvokli;
 - slēdža (palaidēja) darbību;
 - rokas elektroierīces darbu tukšgaitā.
- 2.2. Rokas elektroierīcēm un pārnēsājamo elektrības apgaismes ķermeņus un to palīgierīces, kuriem konstatēti defekti izmantot darbam ir **aizliegts**.
- 2.3. Rokas elektroierīču un pārnēsājamo elektrības apgaismes ķermeņu tehnisko apkopi, un, to pārbaudi, ir jāveic speciāli sagatavotam personālam, kuru kvalifikācija atbilst vismaz 3. elektrodrošības grupai.

Pneimatiskie instrumenti

- 2.4. Pirms darba uzsākšanas jāveic pneimatiskā instrumenta:
- ārējā apskate;
 - darbības pārbaude tukšgaitā.
- 2.5. Veicot pneimatiskā instrumenta apskati jāpārlicinās, ka:
- tā darba daļa pareizi un droši piestiprināta;
 - visi vītnes savienojumi pareizi piestiprināti;
 - ir visas norobežojošās detaļas;
 - nav sabojāta palaišanas ierīce (izslēdzējs);
 - nav sabojāts instrumenta korpus, nav plaisu, nošķēlumu, iespaidumu utt.
- 2.6. Veicot saspiesta gaisa padeves šļūteņu apskati jāpārlicinās, ka:
- šļūtenes ir attīrītas no putekļiem, mitruma ar attīrītā gaisa caurplūšanu (šļūteņu caurpūšanas gaitā gaisa strūkļa ir jāsmidzina uz augšu);
 - šļūteņu un instrumenta uzgaļu un nipeļu skaldnes un vītnes ir darba kārtībā;
 - uz ārējās virsmas nav atkailināto aptinuma posmu, iespaidumu un citu defektu, kas varētu ietekmēt šļūteņu ekspluatācijas kvalitāti;
 - stiprinājumi pie uzgaļiem un nipeļiem ar speciālām savilcējiskavām ir droši.
- 2.7. Veicot pneimatiskā instrumenta pārbaudi tukšgaitā, ir jāpaliecinās, ka:
- palaišanai ierīces ventilis strādā precīzi;
 - šļūteņu savienojumi ar pneimatisko instrumentu, ar cauruļvadiem un šļūteņu savstarpējie savienojumi ir blīvi un nelaiž cauri gaisu;
 - ventilis ir blīvi pielāgots, aizvērtā stāvoklī nav gaisa caurplūdes, nav spontānas instrumenta darba daļas kustības;
 - nav paaugstināts trokšņa līmenis, nav grabināšanas un vibrācijas.
- 2.8. Veicot pneimatiskā instrumenta darba daļas apskati, ir jāpārlicinās, ka nav bojājumu, stiprinājumi ir pareizi un droši.

3. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, VEICOT DARBU

Rokas pārnēsājamie elektriskie instrumenti

- 3.1. Atkarībā no darba apstākļiem (telpām) un no tā, cik liela un kāda ir elektriskās strāvas bīstamības pakāpe darbam jāizmanto rokas elektroinstrumenti, kuru klase nav zemāka par uzrādītajām:
- ar 1. klases elektroinstrumentiem atļauts strādāt telpās, kur nav paaugstinātas bīstamības; strādājot ar 1. klases elektroinstrumentiem ir jāizmanto IAL (dielektriskos cimds, gumijas apavus, gumijas paklājiņus u.c.);
 - ar 2. un 3. klases elektroinstrumentiem atļauts strādāt telpās ar paaugstinātu bīstamību; izmantojot 2. un 3. klases elektroinstrumentus, atļauts strādāt neizmantojot IAL, izņemot celtniecības – montāžas sagatavošanas un pamatdarbus, kad, strādājot ar 2. klases maza izmēra elektroinstrumentiem, ir jāizmanto IAL;
 - telpās ar sevišķu bīstamību un ārpus tām t.sk. arī katlos, cisternās u.c. atļauts strādāt ar 3. klases elektroinstrumentiem;
 - veicot celtniecības – montāžas sagatavošanas un pamatdarbus, atļauts izmantot 3. klases elektroinstrumentus tikai tad, ja pielieto IAL, kas paredzēti darbam ar elektroierīcēm.
- 3.2. Atsevišķos gadījumos, kad telpās ir paaugstināta un sevišķa bīstamība, kā arī ārpus tām, izņemot celtniecības montāžas darbus, atļauts izmantot 1. un 2. klases rokas elektroinstrumentus, ja strāvas avots ir autonoma dzinēja – ģenerators ierīce, atslēdzējs transformators vai strāvas pārveidotājs ar atsevišķiem tinumiem pielietojot aizsardzības atslēgšanas ierīces.
- 3.3. Darbu ar elektroinstrumentiem un 1. klases elektriskajām rokas mašīnām, pastāvot elektriskās strāvas bīstamībai paaugstinātas bīstamības apstākļos (telpās) un ārpus tām, veic personāls, kam elektrodrošības grupa nav zemāka par otro. Palīgierīču (transformatoru, frekvenču pārveidotāju, atslēdzēja aizsargierīču u.c.) pieslēgšanu elektriskajam tīklam un to atslēgšanu veic elektrotehniskais personāls, kuram ir vismaz trešā elektrodrošības grupa.
- 3.4. Kontaktlīdzdu savienojumu (rozešu, kontaktdakšu u.c.), kas paredzēti rokas elektroinstrumentu un pārnēsājamo elektrības apgaismes ķermeņu pieslēgšanai pie elektriskās strāvas tīkla, tieša saskare ar strāvu vadošo daļu nav pieļaujama (1. klases rokas elektroinstrumentiem nepieciešams saņemējums). Pārnēsājamo elektrības apgaismes līdzekļu ar spriegumu 12 V un 3. klases rokas elektroinstrumentu kontaktdakšu konstrukcijai ir jābūt tādai, lai to nevarētu pievienot augstākam spriegumam paredzētajās kontaktlīdzdās. Elektroinstrumenti, kuru frekvence ir augstāka par 50 kHz, kontaktdakšu konstrukcijai ir jābūt tādai, lai tās nevarētu pievienot kontaktlīdzdām, kuras paredzētas 50 kHz frekvencei.
- 3.5. Veicot darbus paaugstinātas bīstamības apstākļos (telpās), nepieciešams izmantot pārnēsājamus elektriskos apgaismes līdzekļus ar spriegumu, kura nav lielāks par 42 V. Strādājot sevišķi bīstamos apstākļos (telpās), nepieciešams izmantot pārnēsājamus apgaismes ķermeņus, kuru spriegums nav lielāks par 12 V. Par apgaismošanas ķermeņu, kuru spriegums nav lielāks par 42 V, strāvas padeves avotiem ir jāizmanto pazeminošie transformatori, strāvas pārveidotājierīces, ģeneratori, akumulatoru baterijas.
- 3.6. Norādītajās ķēdēs **aizliegts** izmantot autotransformatorus.
- 3.7. Izmantojot rokas elektroinstrumentus un pārnēsājamus elektriskos apgaismes ķermeņus, to lokaniem daudzdzīslu vadiem un kabeļiem jābūt uzkārtiem. Tievu vadu

vai kabeļu saskare ar karstām, mitrām vai eļļainām metāliskām virsmām vai priekšmetiem nav pieļaujama. Konstatējot jebkādas bojājumus, darbs ar elektroinstrumentiem un pārnēsājamiem elektriskajiem apgaismes ķermeņiem nekavējoties ir jāpārtrauc.

- 3.8. Palīgierīču (pazeminošo transformatoru, strāvas frekvenču pārveidotāju, atslēdzēja aizsargierīces u.c.) pieslēgšana vai atslēgšana, kā arī bojājumu novēršana tajos ir jāveic uzņēmuma elektrotehniskajam personālam.
- 3.9. Strādājot ar rokas elektroinstrumentiem, pārtrūkstot strāvas piegādei vai darba pārtraukumā, tie ir jāatslēdz no elektriskā tīkla.
- 3.10. Lietus un sniega laikā darbs ar rokas elektroinstrumentiem atklātos laukumos ir atļauts tikai tad, ja darba vieta ir aprīkota ar nojumi un izmantojot dielektriskos cimdus. Ar rokas elektroinstrumentiem **aizliegts** apstrādāt applūdušas un mitras (koka) detaļas.
- 3.11. Personām, kuras izmanto rokas elektroinstrumentus ir **aizliegts**:
- izmantot rokas elektroinstrumentus bez aizsargapvalka;
 - nodot rokas elektroinstrumentus lietošanā citām personām pat uz neilgu laiku;
 - patvaļīgi izjaukt rokas elektroinstrumentus un veikt jebkādu remontu;
 - turēties pie rokas elektroinstrumentu vada vai pieskarties pie tā rotējošās daļas;
 - noņemt skaidas no apstrādājamas detaļas elektroinstrumenta darbības laikā, kamēr tas nav pilnīgi apstājies;
 - strādāt uz pārnēsājamām kāpnēm, šādu darbu veikšanai darba vieta ir jāaprīko ar sastatnēm vai paaugstinājumu;
 - ievietot cilindru, veltņu, katlu, metālisko rezervuāru u.c. tilpņu iekšienē pārnēsājamajos transformatorus vai frekvenču pārveidotājus;
 - atstāt bez uzraudzības pie elektriskā tīkla pieslēgtus rokas elektroinstrumentus.
- 3.12. Urbt caurumus un kalt rievās sienās, paneļos un pārsegumos, kuros varētu būt izvietota slēpta elektriskās pārvades līnija, kā arī veikt citus darbus, kuru izpildīšanas laikā varētu tikt sabojāta elektrisko vadu vai ierīču izolācija.
- 3.13. Veikt darbus, kuru gaitā varētu tikt sabojāti slēpti izvietoti sanitāri-tehniskie cauruļvadi. Tos nepieciešams veikt tikai pēc šo cauruļvadu noslēgšanas (atslēgšanas).
- 3.14. **Aizliegts** ekspluatēt rokas elektrisko mašīnu jebkuros šādos bojājumu gadījumos:
- kabeļa (vada) vai tā aizsargapvalka un kontaktslēdžu savienojuma sabojāšanās gadījumā;
 - izslēdzēja nedarbošanās gadījumā;
 - suku turētāja aizsargapvalka sabojāšanās gadījumā;
 - suku dzirksteļošanās kolektorā gadījumā, ja uz tā virsmas parādās apļveida ugunošana;
 - gadījumos, ja redzami dūmi vai jūtama to smaka, kas raksturīga degošai izolācijai;
 - paaugstināta trokšņa, sitienu vai vibrācijas gadījumos;
 - salūstot vai parādoties plaisām rokas elektriskās mašīnas korpusa detaļās, rokturos vai uz norobežojošajām aizsargierīcēm.

Pneimatiskie instrumenti

- 3.15. Ar pneimatisko instrumentu var veikt tikai tos darbus, kuriem tās ir paredzēts.
- 3.16. Šļūteņu pieslēgšana pie saspiesta gaisa cauruļvadiem ir atļauta tikai caur ventiļiem, kuri ir uzstādīti uz maģistrāles atzarojumiem.
- 3.17. Šļūteņu pieslēgšanas laikā pie pneimatiskā instrumenta ir nepieciešams no gaisa maģistrāles izlaist kondensātu ar īslaicīgo ventiļa atvēršanu.
- 3.18. Šļūtenes pievienošanu pneimatiskajam instrumentam var veikt, kad gaisa maģistrāles ventīlis ir aizvērts, instrumenta ventīlis ir atvērts.

- 3.19. Darba procesā ir nepieciešams sekot blīvumam šļūteņu savienojumu vietās, nepieļaujot gaisa izplūdi.
- 3.20. Pārnēsot pneimatisko instrumentu, tas jātur aiz korpusa, nevis aiz šļūtenes.
- 3.21. Ir jāvēro, lai šļūtenes nekrustojas ar piebraukšanas ceļiem, kabeļiem un metināšanas aparātu šļūtenēm, trosēm, kā arī nebūtu saskares ar kārstām un eļļainām virsmām, no tā izvairīšanās nolūkā šļūtenes piekarina vai aizsargā cita veidā.
- 3.22. Instrumenta darba daļu uzstādīšana vai izņemšana, kā arī instrumenta regulēšana ir atļauta tikai pēc pilnas apstāšanās un atslēgšanas no maģistrāles.
- 3.23. Strādājot ar pneimatisko instrumentu, ir nepieciešams veikt pasākumus, lai novērstu šļūtenes nokļūšanu zem griezošās daļas.
- 3.24. Izbeidzot gaisa padevi vai īslaicīgi pārtraucot darbu, ir jāaizver gaisa maģistrāles ventīlis un jāveic pasākumi, lai novērstu iespēju tā kļūdainai atvēršanai.
- 3.25. Nav pieļaujams, izmantojot pneimatisko instrumentu, kaut īslaicīgi nodot instrumentu citai personai, kurai nav atļaujas strādāt ar to, ka arī pieskarties rotējošam griezošam instrumentam.
- 3.26. Nav pieļaujams ar rokām ņemt ārā skaidas vai zāgskaidas (ir jāizmanto speciālās birstes, skrāpji un āķi tikai pēc pilnas instrumenta rotācijas izbeigšanas).
- 3.27. Nav pieļaujama griežamā instrumenta nomaiņa, izjaukšana un remonta veikšana neatslēdzot to no gaisa maģistrāles.
- 3.28. **Aizliegts** šļūtenes pārgriezt, iespīlēt un pārspīlēt, pārtraukt svaiga gaisa padevi pārliedzinot šļūteni.
- 3.29. Nav pieļaujams izmantot ielikamo instrumentu ar blīves (ieķīlēšanās) izmantošanu vai jā ieliktnī ir brīvkustība.
- 3.30. Nav pieļaujams sākt rievu izciršanu metināšanas šuvju otrajā pusē pirms to pilnīgas atdzišanas.
- 3.31. **Aizliegts** strādāt ar pneimatisko instrumentu no pieliekamām kāpnēm un pārnēsājamām slietnēm.
- 3.32. **Aizliegts** šļūtenes noraušanas gadījumā ķert to ar rokām. Ir nepieciešams atslēgt gaisa padevi, aizverot maģistrāles ventīli.
- 3.33. Nav pieļaujams izmantot pneimatisko instrumentu, ja šļūtenes savienojumu vietas ir bojātas vai ir radušās gaisa caurplūdes, ka arī palaišanas ierīces darbojas neprecīzi vai gaisa noplūdes no tās pārsniedz normas.
- 3.34. Nav pieļaujams izmantot pneimatisko instrumentu paaugstinātās grabināšanas, vibrācijas, bojājumu vai korpusa plīsumu izveidošanas gadījumā.

4. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS, BEIDZOT DARBU

- 4.1. Beidzot darbu nepieciešams:
 - atslēgt rokas elektroinstrumentus vai pārnēsājamo elektrisko apgaismes ķermeni no tīkla;
 - sakārtot darba vietu, novietot darba instrumentus tiem atvēlētā vietā vai nodot tos noliktavā;
 - uzglabāt rokas elektroinstrumentus sausās telpās;
 - paziņot darbu vadītājam par instrumentu bojājumiem, kuri konstatēti darba laikā;
 - nomazgāties zem siltas dušas vai rūpīgi nomazgāt seju un rokas ar ziepēm.
- 4.2. Pēc darbu pabeigšanas vai pārtraukšanas pneimatiskajiem instrumentiem ir nepieciešams atvienot instrumentu no šļūtenes un tīkla, noslaucīt šļūteni ar sauso lupatu, akurāti satīt to ritulī un aiznest to uz darbnīcu.

5. DARBA APSTĀKĻU (TELPU) KATEGORIJAS PĒC ELEKTRODROŠĪBAS KATEGORIJĀM

- 5.1. Telpas (apstākļi) ar paaugstinātu elektriskās strāvas bīstamību:
- telpas ar relatīvo gaisa mitrumu virs 75%;
 - telpas ar strāvu vadošu grīdu un pamatu (metāla, zemes, dzelzsbetona, ķieģeļu, klona u.c.);
 - telpas ar paaugstinātu temperatūru (neatkarīgi no gada laika un dažādiem siltuma izstarošanas veidiem, kur temperatūra ilgstoši pārsniedz 35°C, īslaicīgi 40°C);
 - telpas, kur ir no vienas puses iespēja vienlaicīgi pieskarties ēku metāla konstrukcijām, tehnoloģiskajiem aparātiem, mehānismiem u.c., kuri savienoti ar zemi, un no otras puses, elektrības aparatūras un iekārtas metāla korpusiem.
- 5.2. Sevišķi bīstamas elektriskās strāvas bīstamības telpas:
- telpas ar sevišķi lielu mitrumu (gaisa relatīvais mitrums tuvs 100% - atmosfēras nokrišņi, telpās griesti, sienas, grīda un priekšmeti ir pārklāti ar ūdens pilieniem);
 - telpas ar ķīmiski aktīvu vidi (pastāvīgi vai ilgstoši izdalās agresīvi tvaiki, gāzes, šķīdumi, izveidojas nogulsnes vai pelējums, kas negatīvi iedarbojas uz elektroietaišu izolāciju);
 - telpas, kur vienlaicīgi pastāv divu vai vairāku paaugstinātas bīstamības apstākļu parametri.
 - telpas bez paaugstinātas elektriskās strāvas bīstamības apstākļiem:
 - telpas, kurās nav faktoru, kas liecinātu par paaugstinātu un sevišķu bīstamību cilvēka nokļūšanai zem elektrostrāvas iedarbības.
- 5.3. Rokas elektroinstrumenti iedalāmi trijās klasēs:
- I klases elektriskā mašīna – aizsardzību no elektriskās strāvas bojājumiem nodrošina gan pamatizolācija, gan papildus aizsardzības pasākumi, ar to palīdzību strāvai sasniedzamās vadošās daļas ar aizsargvadu savienotas tā, lai tās nevarētu atrasties zem sprieguma gadījumos, kad tikusi bojāta pamatizolācija, tiek aizsargātas ar aizsargzemējumu (nullējumu);
 - II klases elektriskā mašīna – aizsardzību no elektriskās strāvas bojājumiem nodrošina izmantojot pamatizolāciju un papildus aizsardzības pasākumus (piemēram, dubulta vai papildus izolācija), un kurai nav aizsargvada vai sazemējoša aizsargkontakta, šīs mašīnas tiek apzīmētas ar zīmi.
 - III klases elektriskā mašīna – aizsardzību no elektriskās strāvas bojājumiem nodrošina tās darbošanās ar spriegumu zem 42 V.

6. DARBA AIZSARDZĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTAS SITUĀCIJĀS

- 6.1. Rokas elektroinstrumenta bojājumu gadījumos pārtraukt darbu līdz attiecīgā bojājuma novēršanai.
- 6.2. Ja noticis nelaimes gadījums vai pēkšņa saslimšana:
- darbs jāpārtrauc, par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam, jāsaņem pirmā palīdzība, bet nepieciešamības gadījumā jādodas pie ārsta;
 - ja nelaimes gadījums noticis ar citu darbinieku, sniegt viņam pirmo palīdzību, nepieciešamības gadījumā izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību (tālrunis "113"), saglabāt notikuma apstākļus, ja tas nerada briesmas apkārtējiem, par notikušo ziņot tiešajam vadītājam.
- 6.3. Ja izceļas ugunsgrēks:

- nekavējoties ziņot Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam (tālr. "112");
- sākt dzēst ugunsgrēku ar darba vietā esošajiem ugunsdzēsības līdzekļiem (ugunsdzēsības aparātu, smiltīm, ar ugunsdzēsības krāna palīdzību u.c.);
- izsaukt uz ugunsgrēka vietu darbu vadītāju vai citu amatpersonu.

6.4. Ja notikusi avārija – jāpārtrauc darbs, jāizslēdz darbojošās iekārtas un jāveic nepieciešamie drošības pasākumi. Par notikušo jāziņo tiešajam vadītājam.

7. ATBILDĪBA PAR DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJAS PRASĪBU NEIEVĒROŠANU

- 7.1. Par šīs instrukcijas prasību neievērošanu, darbinieks atbild normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā.
- 7.2. Par nelaimes gadījumiem, kuri notikuši darbā, atbild darbinieki, kuri nav pildījuši šīs instrukcijas un iekārtu lietošanas instrukciju prasības, kā arī tie, kuri nav gādājuši par to, lai būtu veikti organizatoriski-tehniskie pasākumi nelaimes gadījuma novēršanā (darba vietas atbilstība darba aizsardzības normatīvo aktu prasībām, darbinieka iepazīstināšana ar drošām darbu veikšanas metodēm).
- 7.3. Personas, kuras pārkāpušas darba aizsardzības normatīvo aktu prasības, saucamas pie disciplinārās vai kriminālās atbildības (atkarībā no pārkāpuma rakstura un sekām) un tiek pakļautas ārpuskārtas instruktāžai un zināšanu pārbaudei.

Kompetenta institūcija
darba aizsardzības jautājumos